

Tisková zpráva

STRATEGIE AV21

Špičkový výzkum ve veřejném zájmu

Veřejnost o energetické politice a o Zelené dohodě pro Evropu – srpen/září 2023

- ⊙ O energetickou politiku se zajímá necelá polovina (49 %) Čechů, což představuje zřetelný pokles zájmu v porovnání s loňským šetřením, ale nadále výrazné navýšení oproti všem předchozím výzkumům.
- ⊙ Jen o málo více než čtvrtina (26 %) dotázaných má podle svého vyjádření dostatek informací o Zelené dohodě pro Evropu.
- ⊙ 35 % českých občanů se Zelenou dohodou souhlasí, 49 % s ní nesouhlasí. Jen šestina (17 %) českých občanů přitom pokládá cíl Zelené dohody za dosažitelný, dvoutřetinová většina si myslí, že její cíl dosažitelný není.

Zpracovali:

Jan Červenka, Martin Ďurďovič

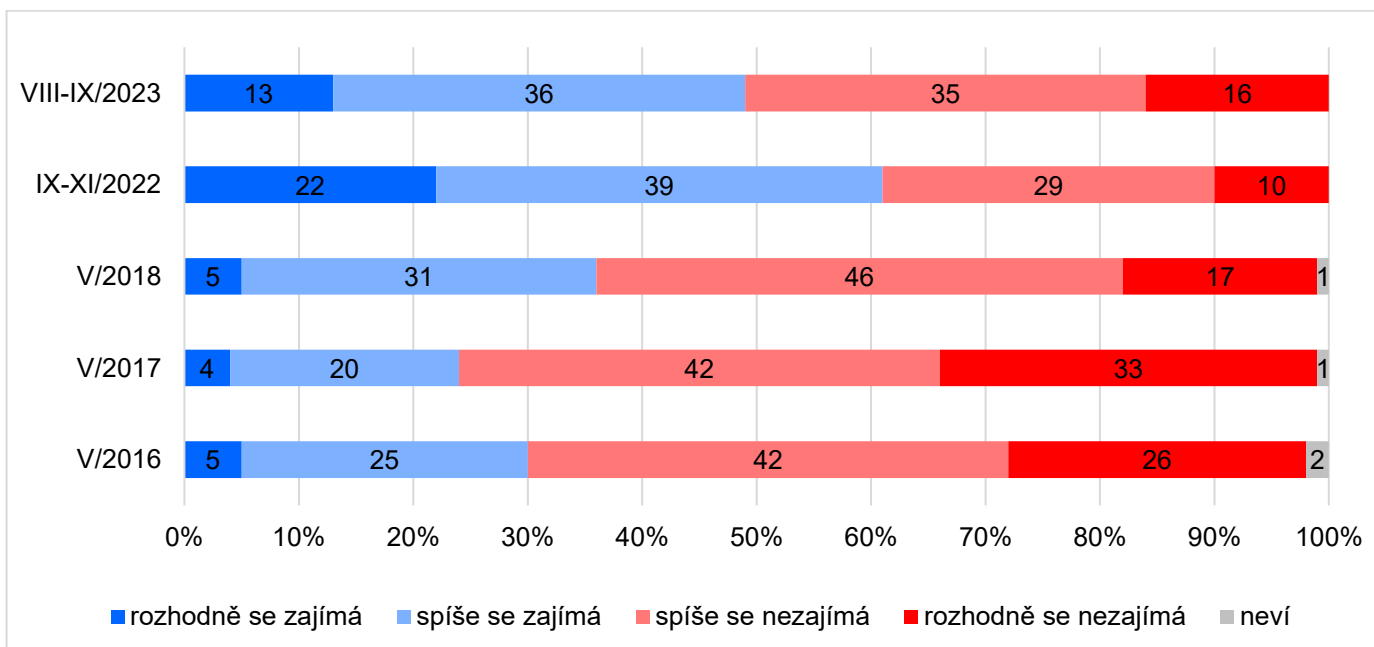
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 586

V období od konce července do poloviny poslední zářijové dekády 2023 byl do pravidelného výzkumu Naše společnost zařazen blok otázek věnovaných problematice energetiky. Část otázek zkoumala zájem občanů o energetickou politiku České republiky a zaměřila se také na problematiku tzv. Zelené dohody pro Evropu z roku 2020, u které zjišťovala, zda jsou o ní lidé dostatečně informováni, zda s ní souhlasí, nebo nesouhlasí a zda je podle názoru veřejnosti její deklarovaný cíl dosažitelný či nikoli.

Graf 1: Zájem o energetickou politiku ČR¹ (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 28. 7. – 25. 9. 2023, 985 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

¹ Otázka: „Zajímáte se, nebo nezajímáte o energetickou politiku České republiky? Rozhodně se zajímáte, spíše se zajímáte, spíše se nezajímáte, rozhodně se nezajímáte.“

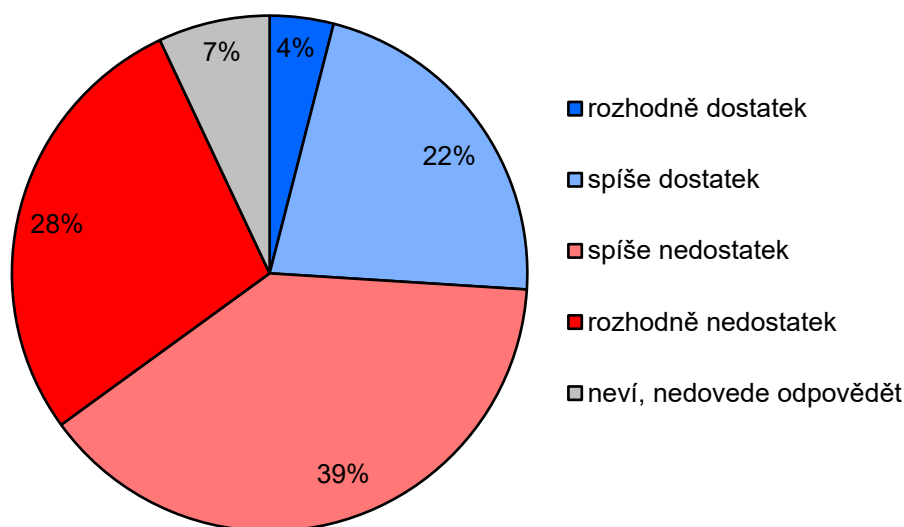
První otázka zjišťovala, zda a nakolik se občané zajímají o energetickou politiku ČR. Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 1, téměř polovina (49 %) občanů se podle vlastního vyjádření o energetickou politiku ČR zajímá, přičemž 13 % se o ní „rozhodně zajímá“ a 36 % se „spíše zajímá“. Jen statisticky nevýznamně větší část mírně překračující polovinu (51 %) se naopak o energetickou politiku ČR nezajímá, v tom 35 % „spíše“ a 16 % „rozhodně“.

V porovnání s šetřením z loňského podzimu, kdy se oproti předcházejícímu výzkumu z roku 2018 objevil skokový nárůst o 25 procentních bodů zjevně v důsledku tehdy gradující krize okolo stoupajících cen energií a nejistoty v souvislosti se zajištěním dodávek energetických surovin a zejména plynu. Letošní výzkum ukázal naopak zřetelný pokles zájmu (o 12 procentních bodů v součtu obou variant odpovědí deklarujících zájem o energetickou politiku), i když ten celkově zůstává na výrazně vyšší úrovni oproti všem předchozím šetřením z let 2016 až 2018.

Podrobnější analýza ukázala, že zájem o energetickou politiku ČR je velmi silně propojený s obecným zájmem o politiku, že zřetelně roste spolu s věkem a mírně též se zvyšujícím se nejvyšším stupněm dokončeného vzdělání. Ve zvýšené míře se o energetickou politiku podle svých slov zajímají muži, lidé ve věku od 65 let výše a ti, kdo si myslí, že by se podíl jaderné energetiky na výrobě elektrické energie měl zvyšovat, případně že by měl být postaven nový energoblok v jaderné elektrárně Dukovany. Naopak méně se o ní zajímají ženy, mladí lidé ve věku od 15 do 29 let, dotázaní se základním vzděláním nebo středním vzděláním a vyučení bez maturity a odpůrci, případně nerozhodnutí v otázce další výstavby v Dukovanech.

Další otázky se již zaměřily na Zelenou dohodu pro Evropu a první z nich zjišťovala, nakolik jsou občané podle svého názoru informovaní o této dohodě a o jejích dopadech na fungování společnosti.

Graf 2: Dostatek/nedostatek informací o Zelené dohodě pro Evropu (%)²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 28. 7. – 25. 9. 2023, 985 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

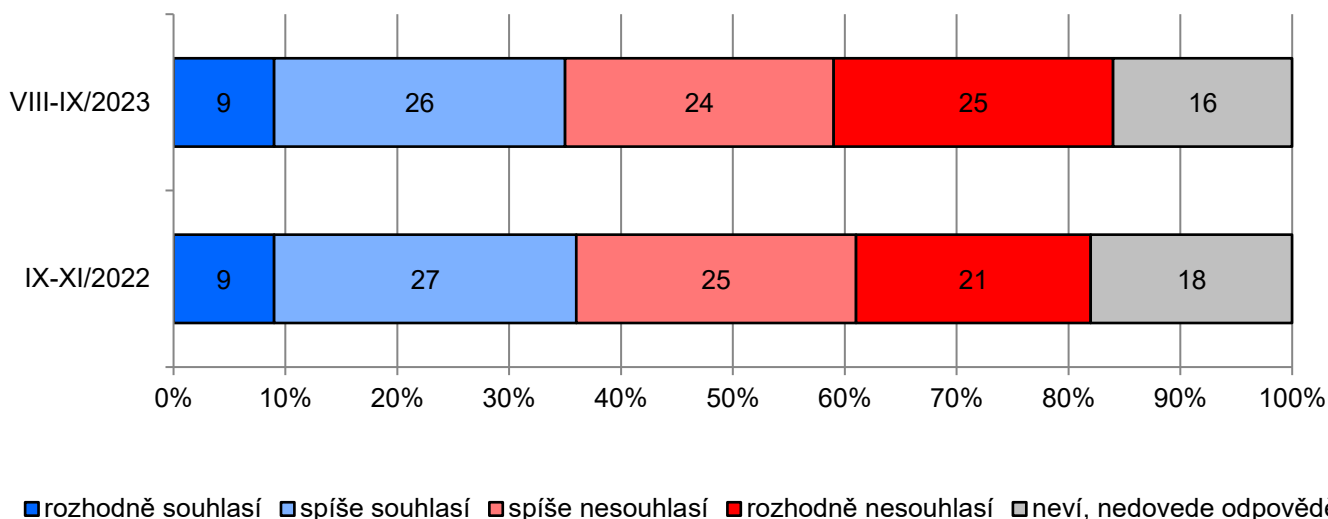
Jak ukazují výsledky v grafu 2, jen o málo více než čtvrtina (26 %) veřejnosti si myslí, že má v tomto ohledu dostatek informací, přičemž pouze 4 % si to myslí rozhodně a dalších 22 % si to myslí spíše. Opačný názor vyjádřila dvoutřetinová většina (67 %) respondentů, z nichž 39 % má spíše nedostatek informací a 28 % jich má rozhodně nedostatek informací. Zbývajících 7 % oslovených na danou otázku nedokázalo odpovědět.

Z podrobnější analýzy vyplynulo, že o něco lépe informovanými se cítí být muži v porovnání se ženami, výrazně lépe podle svých vyjádření jsou na tom ti, kteří se rozhodně zajímají o energetickou politiku České republiky, dotázaní, kteří

² Otázka: „Opatření proti změně klimatu v Evropské unii se opírají o tzv. Zelenou dohodu pro Evropu. Mají podle Vašeho názoru lidé, jako jste Vy, dostatek nebo nedostatek informací o tom, co je Zelená dohoda pro Evropu a jaké bude mít dopady na fungování společnosti?“ Možnosti odpovědí: rozhodně dostatek, spíše dostatek, spíše nedostatek, rozhodně nedostatek.

důvěřují vládě ohledně jejího rozhodování o jaderné energetice, a stoupcem výstavby nového bloku jaderné elektrárny v Dukovanech. Hůře s informacemi podle vlastního mínění jsou na tom respondenti bez maturitního vzdělání, ti, kdo se o energetickou politiku ČR rozhodně či spíše nezajímají, odpůrci výstavby dalšího bloku v Dukovanech a lidé nedůvěřující vládě ve věci správnosti jejího rozhodování o jaderné energetice.

Graf 3: Souhlas/nesouhlas se Zelenou dohodou pro Evropu (%)³

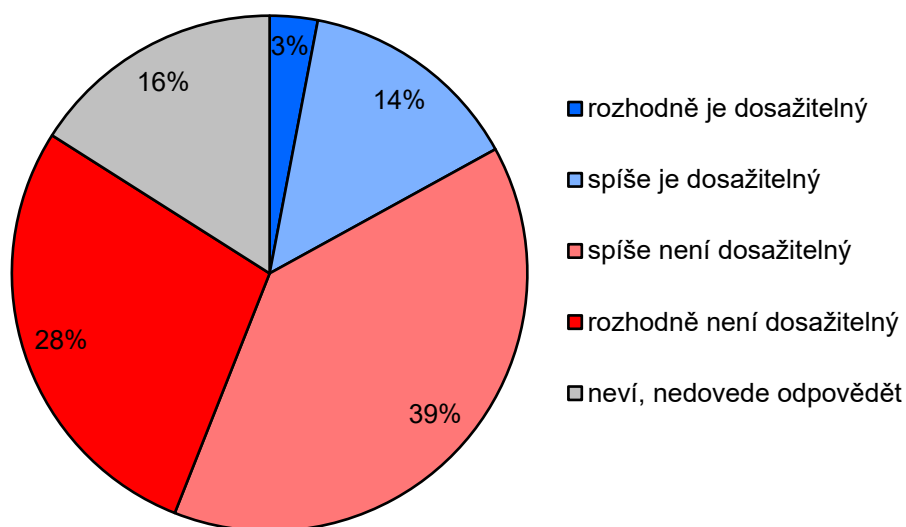
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 28. 7. – 25. 9. 2023, 985 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Další otázka zkoumala postoje veřejnosti k dohodě jako takové. Jak ukazují údaje v grafu 3, jen o málo více než třetina (35 %) občanů se Zelenou dohodou pro Evropu souhlasí, v tom 9 % s ní rozhodně souhlasí a 26 % s ní spíše souhlasí. Opačný názor zastává necelá polovina (49 %) oslovených, přičemž 24 % se Zelenou dohodou pro Evropu spíše nesouhlasí a 25 % s ní rozhodně nesouhlasí. Téměř šestina (16 %) respondentů se nedokázala vyjádřit a odpověděla, že neví. Stejná otázka byla v minulosti respondentům pokládána již na podzim roku 2022. Jak vyplývá z údajů, které rovněž zachycuje graf 3, podíl souhlasu i nesouhlasu se statisticky významně nezměnil, pouze u podílu rozhodně nesouhlasících došlo k mírnému nárůstu o 4 procentní body.

Z podrobnější analýzy vyplynulo, že vstřícněji se k Zelené dohodě staví ženy v porovnání s muži. Podpora dohody klesá s rostoucím věkem, se zvyšujícím se zájmem o energetickou politiku ČR a s rostoucí podporou jaderné energetiky, ať už ve formě souhlasu s výstavbou nového energobloku v Dukovanech nebo názoru, že podíl jaderné energetiky na výrobě elektrické energie by se měl do budoucna zvyšovat. Na druhou stranu se podpora zvyšuje spolu se zlepšujícím se subjektivním hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti, rostoucí důvěrou vládě ohledně jejich rozhodnutí týkajících se jaderné energetiky a v menší míře i s rostoucím stupněm nejvyššího dokončeného vzdělání.

³ Otázka: „Základním cílem Zelené dohody pro Evropu z roku 2020 je, aby země Evropské unie dosáhly do roku 2050 tzv. klimatické neutrality, tj. zamezily emisím skleníkových plynů vznikajících při spalování fosilních paliv, jakou jsou uhlí, ropa nebo zemní plyn. Souhlasíte, nebo nesouhlasíte Vy osobně se Zelenou dohodou pro Evropu? Rozhodně souhlasíte, spíše souhlasíte, spíše nesouhlasíte, rozhodně nesouhlasíte, nebo nevíte, nedovedete odpovědět?“

Graf 4: Je či není cíl Zelené dohody pro Evropu dosažitelný (%)⁴

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 28. 7. – 25. 9. 2023, 985 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Poslední otázka zjišťovala názory českých občanů na to, zda je, nebo není cíl Zelené dohody pro Evropu dosažitelný. Z výsledků zachycených v grafu 4 plyne, že v dosažitelnost cíle Zelené dohody věří jen jedna šestina (17 %) české veřejnosti, když 3 % si myslí, že tento cíl je rozhodně dosažitelný, a 14 % jej pokládá za spíše dosažitelný. Opačný názor, že cíl Zelené dohody pro Evropu není dosažitelný, v šetření vyjádřila dvoutřetinová většina (67 %) dotázaných, přičemž 39 % si to myslí spíše a 28 % rozhodně. Zbývajících 16 % respondentů se nedokázalo rozhodnout a zvolilo odpověď „nevím“.

Z podrobnější analýzy vyplynulo, že mínění o dosažitelnosti cíle Zelené dohody pro Evropu je silně provázané s její podporou. Přesto i mezi podporovateli dohody skeptici ohledně dosažitelnosti jejího cíle převládají zhruba v poměru 5:4. Mezi odpůrci dohody pak skeptici ohledně dosažitelnosti jejích cílů dominují v poměru více než 15:1. Jinak skepse k dosažitelnosti cíle Zelené dohody pro Evropu mírně narůstá se zvyšujícím se věkem nebo se silící podporou výstavby nového energobloku v JE Dukovany a optimismus v tomto ohledu se zvyšuje spolu s přesvědčením, že lidé mají o Zelené dohodě dostatek informací, a s rostoucí důvěrou vládě, že správně rozhoduje v otázkách jaderné energetiky.

⁴ Otázka: „Součástí Zelené dohody pro Evropu je cíl snížit emise skleníkových plynů do roku 2030 o 55 procent ve srovnání s rokem 1990. Je nebo není podle Vašeho názoru tento cíl v České republice dosažitelný? Rozhodně je dosažitelný, spíše je dosažitelný, spíše není dosažitelný, rozhodně není dosažitelný, nebo nevíte, nedovedete odpovědět?“

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	Naše společnost, v23-08
Realizátor:	Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Projekt:	Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR
Termín terénního šetření:	28. 7. - 25. 9. 2023
Výběr respondentů:	Kvótní výběr
Kvóty:	Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání
Vážení dat:	Vzdělání X NUTS 2, věk X NUTS 2, pohlaví X kraj, věk X vzdělání, věk X velikost místa bydliště
Zdroj dat pro kvótní výběr a převážení:	Český statistický úřad
Reprezentativita:	Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let
Počet dotázaných:	985
Počet tazatelů:	88
Metoda sběru dat:	Osobní rozhovor tazatele s respondentem - dotazování CAPI
Výzkumný nástroj:	Standardizovaný dotazník
Otázky:	MD_1, UE_17, UE_7, UE_16
Kód tiskové zprávy:	oe231220
Zveřejněno dne:	20. prosince 2023
Zpracovali:	Jan Červenka, Martin Ďurďovič

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu „Udržitelná energetika“ a výzkumného tématu „Udržitelná energetika a společnost“. |